

Riigikogu kultuurikomisjon

12. aprill 2013

ETTEPANEK

Täname Teid 26. märtsil toimunud arutelu eest ja vastavalt kokkuleppele edastame ettepaneku SEADUSEELNÕU 340SE kohta.

Eesti Kirjastuste Liidu ettepanek eelnõu 340SE § 1 punkt 15 sõnastamiseks on järgmine.

15) paragrahvi 20 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

- (1) Kool võimaldab, riikliku õppekava läbimiseks, põhiharidust omandaval õpilasel kasutada tasuta vajalikku õppekirjandust ja üldkeskharidust omandaval õpilasel kasutada tasuta vajalikke õpikuid.
- (2) Kooli õppekirjandus peab vastama riiklikule õppekavale. Õppekirjandus võib olla ka elektroonilises vormis.
- (3) Õppekirjanduse retsenseerimisele ja retsensentidele esitatavad nõuded kehtestab haridus- ja teadusminister määrusega.
- (4) Üldhariduse omandamiseks välja antud õppekirjanduse väljaandja kinnitab selle vastavust riiklikule õppekavale, lisades vastava kirjaliku märke õppekirjanduse ühikule.
- (5) Õppekirjanduse väljaandja lisab riiklikule õppekavale vastava õppekirjanduse ühiku andmed, sh nimetuse, autori, retsensendid, liigi ja vormi (elektrooniline või pabervorm) ja muud vajalikud andmed hariduse infosüsteemi õppekirjanduse alamregistrisse. Välisriigis välja antud õppekirjanduse võib registrisse lisada ka seda Eestis levitav isik.
- (6) Õppekirjanduse väljaandjal on õigus lisada oma elektroonilises vormis õppekirjanduse ühik riigi või riigi poolt loodud sihtasutuse õppekirjanduse internetiportaali. Lisamise eelduseks on registreering hariduse infosüsteemi õppekirjanduse alamregistris.
- (7) Haridus- ja teadusminister kustutab hariduse infosüsteemi õppekirjanduse alamregistris oleva registreeringu, kui:
 - 1) õppekirjanduse väljaandja on esitanud sellekohase taotluse;
 - 2) õppekirjandus ei vasta riiklikule õppekavale.
- (8) Haridus- ja teadusminister edastab registreeringu kustutamise otsuse õppekirjanduse väljaandjale.
- (9) Õppekirjanduse väljaandjal on õigus otsus vaidlustada haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

Lisame ka kirjastuse Avita kommentaarid sama eelnõu varasema punkti kohta:

„(1) Kool võimaldab põhiharidust omandaval õpilasel kasutada tasuta vähemalt kooli õppekava läbimiseks vajalikku õppekirjandust (näiteks õpikuid, tööraamatuid, töövihikuid ja töölehti) ning üldkeskharidust omandaval õpilasel vähemalt kooli õppekava läbimiseks vajalikke õpikuid.

Avita kommentaar: Riigil ei ole võimalik mõjutada kooli õppekava, mistõttu ei ole võimalik selle õppekirjandusega tagamist riiklikult garanteerida Olenemata sellest, et kooli õppekava peab vastama

riiklikule õppekavale on see nõ minimaalne nõue, millele kool saab ise lisada oma visiooni kooli hariduslikust suunast lähtuvalt. Riigil ei ole võimalik kõikide kooli õppekavadega arvestada ja kas see ongi vajalik.

(2) Õppekirjandusele esitatavad nõuded, õppekirjanduse retsenseerimisele ja retsensentidele esitatavad nõuded ning õpet toetava minimaalse õppekirjanduse liigid klassiti ja aineti kehtestab haridus- ja teadusminister määrusega.

Avita kommentaar: Haridus ja teadusminister ei suuda kunagi oma määrusega järgida kõiki neid võimalusi, mida pakub kaasaegne infotehnoloogia. Kui me soovime IT valdkonnas olla kaasaegsed ja kasutada selle kõige uudsemaid lahendusi, siis ei tohiks seda mingil viisil administratiivselt piirata. Seaduses tuleb mainida, et õppekirjandus võib olla ka elektroonilises formaadis.

(3) Õppekirjanduse väljaandja teeb riiklikule õppekavale vastava õppekirjanduse kättesaadavaks ka digitaalses vormis Haridus- ja Teadusministeeriumi peetavas portaalis.

Avita kommentaar: Seadussäte, mille täitmist ei tagata, mitte rakendus- ja/või sanktsiooniklauslitega, vaid karistatakse õppekirjanduse nimekirjast kustutamise ähvardusega, olenemata sellest, et kõnealune teos võib täielikult vastata riiklikule õppekavale. Selline kaudne sanktsioon või administratiivne ähvardus ei lähe kokku hea halduse tavadega.

Digitaalses ja pabervormis õpiku sunniviisilisel paralleelsel väljaandmisel tekib tõsine probleem autoriõigustega. Tavaliselt on kirjastusõigused elektroonilisele vormile kallimad. Teatud teoste puhul ei olegi võimalik e-õiguseid hankida. See teeb pabervormis õpiku tootmise põhjendamatult kalliks.

Tõlkekirjandus (võõrkeeleeõpikud, välispartneritega ühiselt loodud õpikud) jääb sellest süsteemist kindlasti välja, sest niivõrd arusaamatu ja puuduliku regulatsiooniga ei hakka ükski väliskirjastus oma intellektuaalse omandiga riskima.

(4) Haridus- ja teadusminister võib digitaalse õppekirjanduse portaali pidamiseks sõlmida riigi sihtasutusega halduslepingu. Halduslepingu täitmise üle teostab järelevalvet Haridus- ja Teadusministeerium.

Avita kommentaar: Ministeeriumil on olemas mitu sihtasutust, ükskõik milline neist võib avada vastava portaali oma juhtorgani otsusega ja Riigikogu volitusega. Samuti saab ministeerium üldises korras teostada oma allasutuste üle järelevalvet.

(5) Õppekirjanduse väljaandja kannab haridus- ja teadusministri määrmes kehtestatud nõuetele vastava õppekirjanduse andmed hariduse infosüsteemi õppekirjanduse alamregistrisse.

Avita kommentaar: Oleme oma muudatusettepanekus lisanud siia ka näidisloetelu alamregistrisse kantavast infost, mille hulgas on toodud ka õppekirjanduse vorm (paber v elektrooniline).

(6) Välisriigis kirjastatud õppekirjanduse andmed registreerib hariduse infosüsteemi õppekirjanduse alamregistris õppekirjandust Eestis levitav juriidiline isik.

Avita kommentaar: Üldine põhimõte on, et kui õppekirjandust võib välja anda ka eraisik, siis koheldakse välisriigis välja antud õppekirjanduse esindajat siseriikliku väljaandjaga võrdselt.

(7) Haridus- ja teadusministril on õigus kustutada hariduse infosüsteemi õppekirjanduse alamregistris olev registreering, kui:

1) õppekirjanduse väljaandja on esitanud sellekohase põhjendatud taotluse;

2) õppekirjandus ei vasta riiklikele õppekavadele või haridus- ja teadusministri määrmes õppekirjandusele kehtestatud nõuetele või

3) õppekirjanduse väljaandja ei ole teinud õppekirjandust digitaalses vormis kättesaadavaks.

Avita kommentaar: Oma ettepanekus parandasime punktide sõnastust ja võtsime välja 3. punkti, kuna see on varjatud sanktsioon ja on vastuolus hea halduse tavadega.

(8) Kui õppekirjanduse väljaandja on esitanud taotluse kustutada registreering õppekirjanduse alamregistrist, kuid haridus- ja teadusminister leiab, et taotlus ei ole põhjendatud ja registreeritud õppekirjandus vastab riiklikele õppekavadele, võib ta põhjendatult keelduda registreeringu kustutamisest.

Avita kommentaar: Kui õppekirjanduse väljaandja on esitanud taotluse registreeringu kustutamiseks, siis siin tuleb lähtuda põhimõttest, et taotluse esitajal ei ole mingit muud eesmärki, kui see, mis on taotluses kirjas st taotlus oma toode registrist kustutada. Tarbijakaitse ja tootjavastutuse põhimõtetest lähtuvalt ei saa sundida tootjat tootma või pakkuma mingit toodet, mida ta enam müüja ja reklaamida ei soovi. Riikliku sunni rakendamist saab taotleda kohtu kaudu, kui see on argumenteeritult mingil põhjusel vältimatult vajalik.

(9) Haridus- ja teadusminister teavitab registreeringu kustutamise kavatsusest õppekirjanduse väljaandjat. Õppekirjanduse väljaandjal on õigus esitada haridus- ja teadusministrile vastuväited registreeringu kustutamisele 30 päeva jooksul registreeringu kustutamise kavatsusest teate saamisest.

Avita kommentaar: „Kustutamise kavatsus“ on juriidiliselt arusaamatu ja tekitab hulgaliselt küsimusi. Kas „kavatsus“ on haldusmenetluses kaevatav, kas pärast kavatsust tuleb ka otsus, kas otsus on sisi veel kord kaevatav (ilmselt siiski on). Miks peaks olema otsusel veel otsuse kavatsus (kas see on nõ eelotsus). See seab regulatsiooni adressaadi olukorda, kus tal tuleb läbida lisaks tavapärasele otsuskaebus tasandile veel üks menetlustasand. Siinkohal tuleks lähtuda kehtivast haldusmenetlusele sätestatud regulatsioonist (vaidemenetlus ja sellele järgnev) ja piisab sellele viitamisest

(10) Haridus- ja Teadusministeerium teavitab pärast registreeringu kustutamist sellest õppekirjanduse väljaandjat kirjalikult taasesitatavas vormis viie tööpäeva jooksul.;

Avita kommentaar: Otsus tuleb vormistada kirjalikult ja otsusest teavitamisel tuleb samuti lähtuda üldisest regulatsioonist.

Lugupidamisega,

Kaidi Urmet
tegevjuht